శ్రీ రామలీలా తరంగిణి

Printed at the "A. B. S. Press," Vizagapatam.

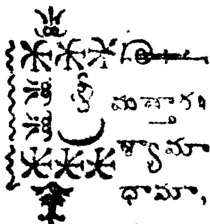
పీఠిక.

శ్రీకృష్ణలీలాతరంగిణి నేను వెనుక వ్రాసి ప్రచురింపించినాను. దానికి సహకారిగా నుండుటకై యీ శ్రీరామలీలా తరంగిణిని వ్రాసి, కాళయుక్తి సంవత్సరములో విశాఖపట్టణమున జరుగు శ్రీరామలీలామహోత్సవ కాలమునఁ బ్రచురించుటకు నా స్నేహితుడైన శ్రీ అగ్రహారపు సూర్యనారాయణ శ్రేష్ఠిగారికిచ్చినాను. కవిత్వనైపుణ్యమునకుఁ గాని కల్పనా చాతుర్యమునకుఁ గాని కాకపోయినను, కల్యాణగుణాభిరాముఁడగు రాముని కథయందలి గౌరవముచేతనైనను బుధవరులు దీని నాదరింతురు గాక!

విశాఖపట్టణము.
కాళయుక్తి సంవత్సర చైత్రశు ౧ } సెట్టి లక్ష్మీనరసింహము.

శ్రీ

రామలీలాతరంగిణి

శ్రీమత్తారకనామా, శ్రీజనకపుత్రీ చిత్తకామా, ఘన-
శ్యామా, భానుకులాబ్ధిసోమా, గుణధామా, దివ్యధామా, పరం-
ధామా, కైవలలామ, సవ్యతులసీదామా, త్రిలోకాభిరా-
మా, మారీచముఖాజలాసురవిరామా, రామ, రక్షింపుమా.

మ. రవి నీ ప్రేయసి యింటి పుట్టువని యోరామా! కంటిలోఁ గొల్పుగాం-
టివి, తన్మండలమధ్యవర్తి వగుచున్ నిత్యంబు వర్తించుచుం-
టివి; తద్వంశమునందు మానవుఁడవై దీనావనంబొప్ప సం-
భవముం బొందితివర్కకోటిసమభామా, రామ, రక్షింపుమా. 2

మ. కదనక్షోణిని రాక్షసవ్రతతులన్ ఖండించి జంభారికిం
గుదురై నిల్చిన యింకకుత్స్థరఘుముఖ్యుల్ పూర్వమే వంశమం-
దుదయంబొందిరో యందుఁ బుట్టితివి నీవున్ సహస్రార్కభా-
మా; దశాస్యప్రముఖామరాంతకవిరామా, రామ, రక్షింపుమా. 3

మ. అజ మన్మండయినట్టి రావణుఁడు బాహాగర్వదుర్వారుఁడై
త్రిజగంబుల్ పడనొంచె; వజ్రమును భేదింపంగ వజ్రంబె నే-
ర్చుఁ జుమీ: వానిని జంప నీకె తగు,'' నంచున్ వ్రజ వేడంగనీ-
వజ మన్మండయి పుట్టినాఁడవరిభీమా, రామ, రక్షింపుమా. 4

మ. మను వంశాంబుధిచంద్రుఁడౌ దశరథక్ష్మాజాని తానజ్ఞతన్
మును గావించిన బ్రహ్మహత్యకు ఫలంబుం గోలెనిన్ గాంచెఁగా-
వున నే నీవును రావణున్ విగతజీవుం జేయుచో బ్రహ్మహ-
త్యను లెక్కింపవు కార్యరాక్షసవిరామా, రామ, రక్షింపుమా. 5

జననము

శా. నీ యాకారము పాయసంబు కరణిన్ నేత్రద్వయిం ద్రావు వా-
రే యానందము పొంద,- శాయనముగా నింపొందుఁ గ్రావితొం-
తో యిష్టంబుగ నిన్ను గర్భమునయందుం దాల్చు కౌసల్యకుం-
డా, యంతా, యెక సంశసంబు గుణధామా, రామ, రక్షింపుమా.

మ. జగముల్ గర్భమునన్ భరించు నినుఁ గాశ్యంబుతోఁ దాల్చెఁ నం
దకుఁ గౌశల్య యటన్న పేరె అసర్గ, స్వాత్మ గర్భంబు గ-
ల్గఁగ గానంబడు వర్మభేదమునఁ దాఁ గౌసల్య యయ్యెం జవిా
అగకేశ ప్రియనామ, దివ్యగుణధామా, రామ, రక్షింపుమా 7

మ. అనమానుండయినట్టి యాత్మభవు వాహ! యున్న గర్భంబునం
బ్రనవంబందరుదారఁ గన్న నిను గర్భంబునుఁ గౌసల్య దా-
ల్చి, మతుంగాఁ బ్రినవంబునందు, గనియెన్ సీతాసతీచిత్తశా-

మ, సరోజప్రభవ దివ్యసనాథా, గామ గక్తింఫ మా.

మ. శిరసున్ సంతసమొప్పఁ నీ యనుజుఁగా నై కేయి కన్పట్టియా
భగవంతుం భవదీయుఁడై ధరం బ్రాముఖ్యముగాఁ జూచి దీ
చరితంబట్లుగ ధారణంబుగను దయన్ సత్యాగ్రజ. వాల్మీకి వే-
మరు రామాయణమన్న పేమి గూర్చాథా, రామ, రక్షింపుమా.

శా. నీ తల్పంబయినట్టి సర్పవిభుఁడున్ నీ వీడఁగా లేకదా
నీ తోఁ బుట్టువుగా సుమిత్రికును జన్మించెం గదా లక్ష్మణుం-
డై? తర్వాత వనంబులోనఁ బవనాహారంబుతో నన్నినా-
ళ్లంతందుంచె నె పాము గాక? రఘునాథా, రామ, రక్షింపుమా. ౧౦

మ. ఆరి నీకే యిరి నా చెన్న నశౌర్య ధరతుం డై కైక మూలంబునన్;
భరమప్లాల దరంబు పోషుచు సుమిత్రా పేరఁ బుంబునన్
దొంరెన్ శేషుఁడు ఆడెల పడుదు శత్రుఘ్నుండుగాఁ బుట్టె ౧౧)

హారివౌ నీ విడ నెట్టిచో॥ గుణధామా, రామ, రక్షింపుమా.

శా. బొర్డాణి దాదులు నీకుఁ గోసిరి గదా ఘట్టింగనో లేచో,
బొక్కుండామరిం పలం దినరు నంభోజాననుం గాంచి యా
నిక్షించే దళకంతు కాంత యను జ్ఞప్తిన్ నీవాదం బూనఁగా,
అడ్డంబౌఁ గద తద్వ్యాంగు గుణధామా, రామ, రక్షింపుమా. 12

బాలలీలలు

శా. "రా మా సంచితపూర్వపుణ్యఫలమా, రా మా బహిఃప్రాణమా,
రా మాకన్నులచల్లఁ జేయుటినయా, రా మాయనుంగా," యటం-
చీమాడ్కిం దలిదండ్రులప్పుడు నిన్నుఁ వీక్షించి పిల్వంగఁ గా-
దా మున్న బ్బైన రావనానుఁ మఖిరామా, రామ, రక్షింపుమా.

మ. కను వారిల్ గిలిగింత కల్పినప్పుడే కాకుండ, నెల్లప్పుడున్-
ల్లని నీ నవ్వులు పండు వెన్నెలలఁ జల్లఁగ రామచంద్రుఁడవం-

చును నీ పిల్చిరి. శుక్లవక్ష శశిశౌమ్య వృష్టి కీవొందఁ, చే-
మను నీ కాంతుయగిల్లిదండు లభిరామా, రామ, రక్షింపుమా 14

శా. కౌసల్యాసతి పాలు పెట్టునెడ నాకంబందుఁ గూర్చుండి యే
యూసుల్ పల్కితివో?—విశంకపురమందున్నట్టి చోద్యంబులో?
శ్రీ సింగారముఁ గూర్చినట్టి కతలో? శ్రీదేవి పైనున్న నీ
యానం గూర్చిన పల్కులో? సుగుణధామా, రామ, రక్షింపుమా.

మ. "గరుడుండా, దిగిరమ్ము: నీపయిని మా కన్నయ్య కూర్చుండి వే-
గిరమీ రేడు జగంబులన్ మనుచుఁ; గాకీ, పొమ్ము; నీకన్న వా
చిలుపావం గాదలించు ను." మ్మనుచు నీ చే బువ్వతినిప్పెత్రా ! పే-
మరసంబొప్పఁగ దాదులీశనుతనామా, రామ, రక్షింపుమా 16

శా. "జోజో రామ, మనోభిరామ, సుగుణస్తోమా, కనుల్ మూయవే.
రా! జేజేలటు తెప్ప మూఁత పడదా" రాకాసియన్నా వచ్చెఁ.

తో జాగ్రద్గతినే వహించెదవు' జోజో,'' యంచుఁ గౌసల్య తా-
నై జోకొట్టును నిన్ను దివ్యగుణధామా, రామ, రక్షింపుమా. 17

శా. దాడుల్ పొత్తులమీఁద నిన్నునిడినంతన్ నవ్వుచుం, గేలుచున్,
బాదంబుల్ కరముల్ కదల్చుకొనుచుం, బాన్పల్లకల్లోలము-
న్గా దొర్లాడుచు మీఁదనై కడలిలోనం బూర్వమెట్లుంటివో
యాదారిం గనుపట్టినాఁడవభిరామా, రామ, రక్షింపుమా. 18

మ. మునుమున్ పొత్తుల జోరగిల్లుచు, శిరంబుం గొంత పైకెత్తి కా-
ళ్లను జాడింపుచు, వీఁపు పైకెగయు లీలన్ మెల్లగా లేవఁ బో-
యిన నిన్ గన్గొనఁ, గూర్మరూపమున మున్నెట్లుంటివో యద్ది నె-
మ్మనమందూహ యొనర్ప నచ్చు నభిరామా, రామ, రక్షింపుమా.

శా. ప్రాకన్ నేర్చిన యంతఁ జాకలను నిల్వం బోక, యేయడ్డునున్
లేకుండంగన పట్టి నేలపయి ధూళిం బ్రాకుచున్ మంటినిం

ర్ధశవిద్యల్ గ్రహియించి, ఋద్ధుఁడవనా ధాత్రీస్థలంబందు వ-
ద్యశమెంతో గడియించినాఁడవభిరామా, రామ,రక్షింపుమా. 26

మ. నిడు కన్నుంగవయున్, వెడందయురమున్ సీలంబటుల్ తళ్కులీ-
నెఱిమేనున్, నిడుపైన బాహుయుగముల్ నిద్దంపు నెమ్మోమునున్,
కదునందంబగు నూఁగుమీసమును సుల్కన్ కల్కిరూపంబు నీ-
కడ కెంబ్రాయము వచ్చినంత నభిరామా, రామ, రక్షింపుమా.

విశ్వామిత్రాగమనము

శా. నీ శివ్యత్వము గాంచెఁ గానఁ దనకంబోఁ గౌరవంబౌఁడు నే-
మో శతృంబు వసిష్ఠుఁడంచను గరంబున్ గాధిపుత్రుండిదం
దా శంకించుచు, యజ్ఞరక్షకని వెంటన్ నిన్నుఁ గొంపోము: నీ
యాశం బొందని వారలెవ్వ? రభిరామా, రామ, రక్షింపుమా.28

మ. సరిగా వ్యాకరణప్రకారము గని విశ్వామిత్ర శబ్దార్థమే
యరయన్ మిత్రుఁడనందు విశ్వమునకున్ గల్గియ్యెనే సందియంబుగాఁ గాం-
చరిగెం గావున, మీరు తండ్రికిని విశ్వామిత్రుఁడే భాగుణిం
బరమామిత్రుఁడుగాఁగఁ జేసె గుణధామా, రామ, రక్షింపుమా.

శా. విల్లమ్ముల్ గొని మాని వెంబడిని నే పే లక్ష్మణుంగూడి సీ-
ఘ్రంగా నన్నున్ బోవుచున్న యెడ, నోహో! వీఁడె మాయింటి బా-
లిల్లిం గూడుచు వచ్చె మమ్ము విరహాబ్ధిం ద్రోయునో," యంచు నే-
మ్మ్లోలాక్షులు నిల్చి చూతురఁట శ్రీరామా, రామ, రక్షింపుమా. 60

తాటకావధ

మ. "దయయే యుత్తమ, మెట్టి జీవులను బాధం బెట్ట," కంచున్ వసి-
ష్ఠయతీంద్రుండుపదేశమున్ సలుప, విశ్వామిత్రరాజర్షి ని-
గ్రహమే నేరిపి, తాటకావధకుఁ బ్రోత్సాహంబు కల్గించెఁ ది-

స్త్రుతుమేగాన్వ ని దాగ? దానవవిరామా, రామ, రక్షింపుమా.
మ. తొలుతం దాటకఁ జంపి స్త్రీవధను నీ శాపాచరించం గదా!
బలు పాపంబొనఁగూడె నా పగిది; ఆపాపంబు నుం బాపుకోఁ
దలఁపుం బూనకఁ, దానిటీవల నముద్రిస్నానమునుం జేసి ని-
ర్మలి మయ్యెక్ రణధీమ, రాక్షసవిరామా, రామ,రక్షింపుమా. 32

యాగరక్షణము

శా. ఆ గాధేయుని యాగభంగమునుజేయంగా, సుబాహుల్ మ్మృతుం-
గాఁ గావించియుఁ, దాటకేయుఁడనుచుం గాంగోలు మారీచు న-
చ్చోఁ గారుణ్యమునై వధింపవహహా! శూరుండునుం దర్లితో
మాఁగన్వట్టుట మాడలేక గుణధామా, రామ, రక్షింపుమా.

—:అహల్యా శాపవిమోచనము:—

శా. చాతుర్యంబునఁ బ్రహ్మసృష్టిఁ బ్రబలిన్ సల్పం గలండన్న వి-

ఖ్యాతిం గాంచిన యట్టి కౌశికుని శిష్యుం జేసినా: వందుచే
రాతిన్ నాతిగఁ జేయఁ జాలితివి: వారాశిన్ శిలాజాలముం-
హా! తేలించితివి మున్ మహిమన్ ధామా, రామ, రక్షింపుమా.

శివధనుర్భంగము

మ. నిజపుత్రుండయి యుట్టి మన్మథుని దున్నిక్ గాదుపరిండంచున్ ఖగ-
ధ్వజుఁడే రాముఁడనంగ నట్టి, శివు కోదండంబు ఖండించె: శం-
భు జయుపాలికి మూలమా శరధి పెంపుంబో వఁగాఁజేసె, సం-
చజనుఖ్యుల్ నిను నమ్మ చుందురభిరామా, రామ, రక్షింపుమా.

సీతావివాహము

మ. గనతిన్ వైరము కల్గు శంకరుని కోదండంబు ఖండించినా-
వని సీతన్ శుభగాత్రిఁ బుట్టించటకు సన్నానుండు సీతాబుజా-
కనపైఁ బువ్వుల వాన యన్నిమన బాణంబుల్ ప్రయోగింపఁజ-

య్యాన నీపైఁబడెఁబూల మాలయభిరామా, రామా, రక్షింపుమా.

శా. పారంబొప్పఁగ నీవు శంకరు ధనుష్కాండంబునుఁ వంచుచో,
నారిన్ లాగుటె కాక, భూతనయయున్ నారిన్ సహా లాగివా-
వౌరా! త్రాటిని దెంచి, దోషపరిహారార్థంబు శ్రీసీతకిం-
పారం ద్రాటిని గట్టినాఁడవభిరామా, రామ, రక్షింపుమా. 87

మ. తన గాంభీర్యము చేత సద్గుణసముద్రఖ్యాతినిం గన్న యా
జనకుండే జనకుండుగాఁగ ధరణిన్ జన్మంబు గన్నట్టి సీ-
తను బీతాంబరధారివౌచు నపుడుద్వాహంబు నీవైతి, వా-
త్మను లక్ష్మీసతిగాఁ దలంచి యభిరామా, రామ, రక్షింపుమా 38

శా. "కాలం దాఁకుటచేతఁ గాదె శిల మున్ కంజాక్షిగా మారెనా
కాలిన్ నాథుఁడు నేఁడు త్రొక్కఁగ శిలాకారంబునాకౌనొ" యం-

చాలోచించుచు మోహము వంచుకొని సీతాబ్జాక్షి కూర్చుండ: నీ-
వాలోకించుచు నవ్వుచుంటివభిరామా, రామ, రక్షింపుమా. 39

శా. (శ్రీవైదేహి నవీనసంగమమునన్ సిగ్గొంద, "నో దేవి, నే
(గ్రావంబంఘ్రి)ని ముట్టి కోమలవధూకాయంబు గావించితిం:
చే వైరన్ మృదుభావముం గనునా నీ చిత్తాళి!'' మంచిట్లుగా
ఆ వేళన్ సరసంబులాడితభిరామా, రామ, రక్షింపుమా. 40

పరశురామగర్వభంగము

మా. "భృగుచాపంబును వంచినాఁడవఁట! ఏదీ, వంచుమా, చూతమీ
భృగుచాపంబని," భార్గవుండెదురుగా నే తెంచి నీ చేతిలో
జగదేకంబగు విష్ణుచాపమును ముంచన్, వంచినావీవు: ధ-
ర్మగుణంబుల్ వశమౌర! నీకు రవిధామా, రామ, రక్షింపుమా.

పట్టభంగము

శా. నీకుం బట్టము గట్ట పెద్దలు ప్రయత్నించంగ, జూపోవరే
కైకేయీ హృదయాబ్ధి మందరము నా(గా మంథరాకాంత యు-
ద్రేకంబార మథించుచో విషము రీతిం గోర్కె పైకుబ్బి క-
ట్టా! కానల నిను(ద్రోసె నామగుణధామా, రామా, రక్షింపుమా.

మ. వసుధం బుత్రుల(గాంచి నీకహితమాపాదించినారల్ల కై-
కసియున్ కైకయు: నామసామ్యము వృథా కాలేదు: రాజ్యంబు కై
వసమీపొందమి కైక పుత్రివలన: నామాత్మ(గోల్పాటు తా-
మనుడా కైకసి పుత్రువల్ల గుణధామా, రామా రక్షింపుమా.

మ. పదియున్ నాలుగు లోకముల్ మగిచి యా పై రాజ్యభారంబు పూ-
న(దగున్ నీవని, యట్లు కైక వ్యవధిం దా నీకొసంగెం గదా
పదునాల్గేండుల కాక? లోకములకౌ గాథల్ దొలంగింప, దు

ర్మములన్ గూల్చితివప్పుడీవు గుణధామా, రామ, రక్షింపుమా.
మ. అటవీసీమకుఁ గైక పొమ్మనుఁడుఁ, గిమ్మంచైనఁ బల్కింపకే
జటివై, నారలు కట్టి, దేహమున భస్మంబంతటం దాల్చినా-
వటె! హా! తావకరాజశేఖరత యుక్తంబౌ శరీరార్థమై-
నటుల ట 'నుండె ధరాత్మజాత గుణధామా. రామ, రక్షింపుమా.
శా. "కానం జేరదె? నీవు మాను వకటా! కానంగ రాకున్న, లో-
కానన్ నిల్వఁగ లేక చత్తుమతిశోకానల్.వుర్విన్ నిల్చి పూ-
కానందంబిడు కాన నోకొడుకుకానా," యంచో కేకిని మా-
హానన్ నీ తలితండ్రి లేడ్చిరభిరామా, రామ, రక్షింపుమా. 16
శా. తన్నున్ వీడ్కొని కానకేఁగదను వృత్తాంతంబు మీ తండ్రి తా
విన్నంతన్ మతి తప్పి మూర్ఛిలె: నకీర్తిం బథంబెట్లుగా
నున్నో చూడఁ దదీయచిత్తపటలో హా'యిందుగాఁ బోయెనో?

యున్నట్టుండె వతంపు సర్వగుణధామా, రామా, రక్షింపుమా, 47

మ. "సుకుమారుండవు: తండ్రివాక్యముల నేనూహించిటుల్ నిల్పురా?
సుకుమారుండవు: కాన కేగి యెటులచోప్పనుండువో తండ్రి కిరా-
సుకు మారుండవు: కాన పాలె కద నీ సొంపెల్ల? నిన్ గన్న యీ-
మ్మకుం జచ్చె, "యని యేడ్చెఁదల్లి గుణధామా, రామా, రక్షింపుమా.

మ. "కనుమా లక్ష్మణా, రామునిన్ దశరథుంగా; అట్టులే భూమిజన్
జననింగా జనకాత్మజాతను; వనస్థానంబ యోధ్యాపురిం-
గను భావింపుము: పోయి రమ్మ, యిక సౌఖ్యమ్మౌర నో పుత్రికా,"
యని సత్యమ్మ సుమిత్ర పల్కె గుణధామా, రామా, రక్షింపుమా.

వనగమనము

శా- ఆక్రందించుచు నున్న పౌరుల విలాపారావముల్ నిండుచుఁ
జక్రధ్యానమునింపఁగా, రథముపై సాకేతముం బీడి; తా

చక్రధ్యానము విడువఁ జక్రధరమౌ శంఖ భయంబౌదిరా-
రా! క్రవ్యాదులవక్రవిక్రమలలామా, రామ, రక్షింపుమా. 50

మ. కమలాక్షుల్ తమ పుట్టినిండ్ల కరుగంగా నెన్నఁ బంధుస-
న్నిముఁ గాంక్షింతురు; పుట్టినిండ్ల కమఁ జేరఁగ వచ్చినట్టైనచోఁ
బ్రమదంబిం తని చెప్ప శక్యము? భవత్పాదంబు సోఁకంగ, సం-
భ్రమముం గాంచుచుఁ గంగ పొంగె గుణధామా, రామ, రక్షింపుమా.

శా. గంగానందనుఁడైన యట్టి గుహుఁడే కాఁబోలు నీ సేవ యా-
భంగిం జేయఁగఁ గర్ణధారుఁడయి కన్పట్టెఁ: గుహుండన్న పే-
రుం, గంగానదిచెంత నుండుట గనన్, గూఢంబుగా నట్లు స-
ఖ్యంగాఁ జెల్లును గాదె? సర్వగుణధామా, రామ, రక్షింపుమా.

మ. గుహుఁడత్యంతము భక్తిమైఁ బడవ నాఁ గూర్చుండఁగాఁ బెట్టినిన్
బహువిక్రమ్మక గల్గు గంగను దరింపం జేసె సంచుఁ, భయా-

వహమైవట్టి భవంబు నాతనిఁ బరింపం జేసినావీవు: నీ
మహిమంబెన్నఁగ శక్యమానె? గుణధామా, రామ, రక్షింపుమా.

చిత్రకూటప్రవేశము

శా. నీ పాదాంకములన్ ధరించిన నగానీకంబులం జాదిదై
యేపుం గాంచెను చిత్రకూటము: తదీయేందూపలక్షోణిపై
హ్మాప్రాప్తి వీమణి నీడఁ జూచుకొని, నీ కాల్సోఁక నే శాయుక్రీ-
డై పుట్టాండె నటంచు నెంచు గుణధామా, రామ, రక్షింపుమా.

శా. ద్రోహంబాపఁదలంకఁబెట్టి నీకు నుమునుడుం జేసి, దైతేయవం-
దోహం బాతెను, గాకపు నుడు కోర్చె౯; తదీ బాణ సీ-
చే ఘోసిం గన, శుక్ర దుర్గమూ వచ్చె౯ దానికిం గూడ: నీ-
మాహాత్మ్యంబు నుతింప నౌనె? రవిధామా, రామ, రక్షింపుమా,

శా. పూజ్యాంశా భవదీయపాదయుగ మెప్పుం గొల్చి నీ పాదుకల్

రాజ్యంబొందెను కాకుదారువులుమాత్రంబయ్యె: నీయంఘ్రిలం
ఘ్రిద్వయంబై తగు భక్తితోఁ గొలుచు వారల్ పొందరేమొట్టి సా-
మ్రాజ్యంబైన నిహంబునందు? గుణధామా, రామ, రక్షింపుమా.

శా. మాన్యంబౌ భవదీయపాదయుగసంస్పర్శన్ సతీలోకమా-
ర్గన్యంబయ్యెను రాయి, వ్యాజనమూర్ధన్యంబులై దారువుల్
ధన్యత్వంబును బొందె: లోకులకుఁ ద్వత్పాదాబ్జముల్ సక్కనిం-
కష్యంబెయ్యది పొందు? సర్వగుణధామా, రామ, రక్షింపుమా. 57

దండకారణ్యగమనము

శా. "వన్యక్షేత్రంసుఁడు మీ యుపాదములు నాపైఁబూత్రిగాఁ బూసె, స-
త్పుణ్యుండై భరతుండు పాదుకలు కొంపో," సంతోషనన్ దండకా-
రణ్యంబెంతయు సంతసించె దనుఁ జేరన్ నీవు రాఁగా, విష-
న్నణ్యంబు పతిమానధాము, గుణధామా, రామ, రక్షింపుమా 58

శా. దంభోళిన్ గిరి వజ్రి గూలిచిన చందానన్ ధరన్ శీఘ్ర సం-
రంభంబార విరాధునిన్ నిశితనారాచంబునం గూల్పఁగా,
రంభాభామిని యాడెఁ దుంబురుఁడు సారంగ్యంబుగం బాడెఁ జా-
నంభోజాసను పుత్రుఁ గూడి గుణధామా, రామ, రక్షింపుమా.

మ. రమణీయంబుగఁ బూర్వ మొక్క వటవర్ణంబందుఁ జెన్నొంది స-
ట్టి ముదంబాత్మఁ దట్టి, పూర్వగుణుకంబెఁ హెచ్చుగా సౌఖ్యమొం
దు మనోవాంఛను గాదె పంచవటమందుం బర్ణశాలం బ్రవే-
యమనోహారిణితోడ నుంటివభిరామా, రామ, రక్షింపుమా. ౬౧

ఖరవధ.

శా. దిక్కుల్ శావక దేహవాసనల నెంతేనిన్ గుబాళింప, నీ
వాక్కుల్ శానసుధామయంబుగ నొకప్పన్, నిన్ను మోహించి తా
ముక్కున్ వీనులుఁ బాసె శూర్పణఖ ఆముక్కున్ జెవుల్ కావగో

యశ్శాంభర్ణ పరికీడ్చి గెచ్చె? నభిరామా, రామ, రక్షింపుమా.
మ. నిఖిలోర్వీవలయంబు గ్రక్కదలఁగా నీతోడ మార్కొంటకా-
న్న ఖరాదుల్ మఱి లేని గాడిదలై యన్వర్థంబుగా. నీవు వా-
రి ఖరత్వంబు గణింపవాదిమహోయుగ్రవుండవై నందునన్
మఖవిధ్వంసక రాక్షసాసురవిరామా, రామ, రక్షింపుమా. 62

మ. ప్రచురక్రోధసమగ్రమై ఖంకరోగ్రత్వంబు వారింప నే-
రుచు రాహుగ్రహమూట, నీ శరముదాతుల్ కాంచి పైకెగుదెం-
చుచు దోషాచరమండలంబును గ్రసించుం గాదె పర్వంబు నాఁ?
అచలేంద్రోపమ ధైర్యధామ, రిపుభీమా, రామ, రక్షింపుమా.

మారీచవధ

శా. నీ [illegible] సేయుమని వానిన్ రావణుండంపమా-
రీచుండామెద మాయ లేడి యయి సిద్ధాశ్రమిం [illegible],

సైచం బాలక యామె యూపహరిణము౯ సాధింపఁగాఁ బోచెనో?
ఆ చంద్రార్కసభద్ది మచ్చ గుణధామా, రామ, రక్షింపుమా. 64.

శా. "ఏణాంకుండిది దాఁగి యుండుటకు జోటీయుంగనీ, పార్వతీ-
పాణేశుండును దీనిఁ జేయుఁ బసఁ జేపట్టంగని," యెంచు నీ
కాణాలుం బరిఁగించి కూల్చితివి భూభారంబు క్షీణింప మా-
హైణాంబుజ రిపుభీమ రాక్షసవిరామా, రామ, రక్షింపుమా 65

సీతాపహరణము

శా. శ్రీసీతారమణిన్ హరించుటనిన౯ క్షేమంబౌనో! ప్రాణస-
న్యాసంబన్నను జంకకున్న దెడనే, యా కార్యముం జేయనా:
ఏ సంకోచము లేక రావణుఁడు జీవేచ్ఛన్ విసర్జించి మా-
యానన్యాసిగ వచ్చెఁ గాదె రిపుభీమా, రామ, రక్షింపుమా. 66

మ. విమలంబైన పతివ్రతాత్వరుచులన్ వెల్గొందు చున్నట్టి నీ

దు మనోహారిణి భూమిపుత్రిగతిఁ బొందుంగాదె యంగారక-
త్వము! నివ్వుం జెలిఁగందు కట్టుకొను చంద్రార్క తళగిత్రివుఁడా
యమఁ గొంపోయెను భస్మమాటకరిభిదా, రామ, రక్షింపుమా

శా. క్రూరాత్ముండయి పంక్తికంధరుఁడు దా గొంపోవ నీరామ, "రా-
మా, రామా:" యని యేకనాదముగ శోకారావముల్ చేయుదున్,
'మారా,' యంచును శబ్దమేర్పడియె: మింటన్ కంఖరగ, స్వర్గమై
"మారా," యన్ రతి పోలెనామె గుణధామా, రామ, రక్షింపుమా.

శా. మా దేవున్ త్రాతృజముల్లైన కారణముచే త్రాతృపుత్రి శోకింపఁగన్
శోకంబొందె సటంచ శోకవసనుండున్ రావణుండుంచినన్,
త్రాకన్యామణి గుందఁ, గుందని యశోకంబుల్ గనెం దావులన్
హా! శోకృచ్ఛిద నీదు ధామకరిభీమా, రామ, రక్షింపుమా.

—*సీతాన్వేషణము*—

శా. దొంగం బోలెను దోఁచి జోటిని నిన్నుఁ దోషాచరేంద్రుండు పా-
పంగాఁ, జక్రివిభుండవీవపుడు నీ ప్రాణప్రియం దొంటి చో-
టం గానంగను లేక ఉంచుచును, గట్లం జెట్ల గాలించినా-
వంగంబంగద పాలు చేసి గుణధామా, రామ, రక్షింపుమా. 70

శా. "ధాత్రీ, ఘంటిగ డించి పోతి నని క్రోధంబు శార్ఙ్గ్యలోఁ బూనినీ
పుత్రిన్ లోనికిఁ గొన్నఁ, దెమ్ము క్రమజిమొప్పుగ వీడఁ బోతే తప్పగీ-
నత్రిన్ వీరిల యట్టి మామక వ్యాధిఁ సేఁ దాళ్ళి," నంచిట్లుగా
అత్రింబాంది వచించితీవు గుణధామా, రామ, రక్షింపుమా. 71

శా. రక్షోనాథుఁడు నీ వధూమణిని గార్వ్యంబారఁ గొంపోవుచోఁ
బక్షీంద్రుండు జటాయువడ్డు పడి, యమైత్ర జేహామర్పించుటన్
మోక్షంబొరసిచ్చినావు: నతతంబుం జిత్తమర్పింప, నీ-

వక్షయ్యంబగు మోక్షమీవా? గుణధామా, రామ, రక్షింపుమా.

మ. శబరీభామిని యిచ్చినట్టి ఫలముల్ సంప్రీతి భక్షించి, యా
యబలం బ్రోచితివంట; నీ మగువ రమ్యంబైన శ్రీమోక్షవిక-
ల్ప బదుల్గాఁగ నొసంగి నామె యని యువ్విళ్లూరితో? దివ్యధా-
మ, బలారిప్రముఖామరాళినుత నామా, రామ, రక్షింపుమా. 78

శ్రీ సుగ్రీవమైత్రి

మ ఎవ్వడుం బాయని వాలి బంపటములో నే మాడ్కి నీ నామమున్
జపియింపంగను వీలటంచు సతి యుంటం బోని రూపంబుతోఁ
గపిరాట్ కింభుఁడౌ యాంజనేయుఁడని, భక్త గ్రామణింగాఁగ ప్రే-
మ వరణ్యంబునఁ గొంటివీవు గుణధామా, రామ, రక్షింపుమా. 74

శా. బంధుత్వంబును జేసి హనుమంతునిం బాలించినావన్న, గ-
ర్వాంధుండౌ దశకంఠు తమ్ముఁడటు నీకాప్తుండు? విన్నాలేదు

సంధిం గోరఁగఁ గావవే శ్రితుల రక్షం జేయ నీకశ్యనం-
బంధం బేల? దయాభిరామ, గుణధామా, రామ, రక్షింపుమా. 75

శా. చాలా చోటునఁ బొంచి యింద్రతనయుంజంపం గతంబేమి? బా-
హాటంబైన విధంబునం దునుము లేదా! అన్యకాంతాహరుం-
డౌటన్, రావణుఁ బోలునా ఖలుని యాస్యంబుంగనన్ లేమిచే
యాటంకంబగుఁ గాదె దుర్జనవిరామా, రామ, రక్షింపుమా. 76

శా. పటుబాణంబున నీవు వాలిని వధింపన్, వాఁడు మండోదరీ
విటుఁడౌటన్, గళమాత్రమువ్వాలఁదికవ్వేళన్ నగంబప్పుడే
తుత్రిటితంబయ్యెఁ: బటుత్వముం జెడిన తత్పాత్రింబిఁ కెన్నట్లురా-
నటు నిల్పం దెగకుండ? దానవవిరామా, రామ, రక్షింపుమా. 77

—:సుందరకాండము:—

శా. నీ భర్తాగ్రణికిని భవాంబునిధి యేనిన్ దాఁట సాధ్యంబనం-

గా, ఘోరంబౌ సముద్రలంఘనము నీ కాంతామణిం జూడఁ, గు-
ల్యాభంగిం దరియించె వాయుసుతుఁ డాహా! వాయువేగంబుతో
నాళీలంబుగ నంబుధిన్ మహిమధామా, రామ, రక్షింపుమా. 78

మ. తొలి భాగంపుఁ గుమారికన్ వెదకె సద్బుద్ధిన్ ద్వితీయంపు మం-
డలమున్ వేగ తృతీయపుం బ్రభలతోడన్ దా చతుర్థంపుట-
ర్కిలి పుత్రాండమ పంచమాంపు గనిగా మెచ్చెంచుచున్ దాఁటె నీ-
వలనన్ భూతహితుండవౌట గుణధామా, రామ, రక్షింపుమా.

శా. గూండున్ వీడక రామ రామ యనుపల్కుం దక్క వేఱొక్కమా-
టాడం బోఁడు, కుఠారరావణబిడాలాలోలనావస్థ నెం-
తో డీలొందుచు పంజరంపు శుకవల్లున్నట్టు నీ చేడె స-
న్మైత్రిన్ దాసె పవనాత్మజుం గుణధామా, రామ, రక్షింపుమా.

మ. కనులం గల్గిన కంకణావళులనే గింజంబులందూర్చితా-

గమకమున దాగ్చిన సీత, మారుదిరయొనంగంగొంచు నీయూర్మికిం
దనకుం గంకణమట్లు దాల్చె: విరహానల వేఁగుచున్నట్టి భా-
మ నగల్ తిన్నగఁ జెట్టుకొన్న? గుణధామా, రామ, రక్షింపుమా.

శా. నెమ్మెనెంతయొ యంగకంబు మతి కొంతే దీర్ఘమై మందు నా-
లమ్ముం గల్గి మరుత్తనూజుఁడదరా లంకాపురాధీశు నా-
శమ్ముం దెల్పెడి ధూమకేతువటు: పెల్లున్ లంకలో నింక నీ
యమ్ముల్ గ్రమ్మకు మల్కలట్లు రిపుభీమా, రామ, రక్షింపుమా.

మ. విషమంబైన యవస్థ నుండియును సాధ్వీవృత్తమే మాత్రమున్
మపి తాకుండ, నటీశిరోమణి యనం దామున్న వృత్తాంతమిం
మిమగాఁ దెల్ప శిరోమణిన్ హనుమచే మీకంపెఁ గాదే యక-
ల్మష యా సీత? ద్విషద్విషాదకర ధామా, రామ, రక్షింపుమా.

శా. ద్వేషంబన్నది నీకొకించుకయుఁ గల్దే? వైరికిం దమ్ముఁడై
దోషంబున్న, విభీషణున్ మనువ లేదో? అంతియే కాదు; నీ
తోఁపన్ దొంగిలు పంక్తికంఠునికి సాయుజ్యంబు నీవో? నినుం
భాషానాథుఁడు నెన్న లేఁడు గుణధామా, రామ, రక్షింపుమా.

శా. "కార్యంబై హరి యున్న నా కలములన్ క్రోధమ్ముం దేల్చి నీ
మా శాంతింపటు చేయలేఁడె!" యనుచుం గాధాధినాథుండు తా-
నార్యా నీ ఘటనోటి వేయు గిరులెట్లో తేలిచెన్; దీనిలో
మర్మం గాంచియు కాదె? ధర్మగుణధామా, రామ, రక్షింపుమా. ౩౫

యుద్ధము

మ. విధనంబుగఁ బ్రహ్మాస్త్రముఖ్యదివిజాస్త్రంబు లిన్నర్థమై
నిధనంబొందక వానరప్రకరలోకమ్మంబుచే గాదు; త-
ద్వ్యథకున్ హేతువు రామనామమగుఁ దత్సంత్రంబు నోరార నా-

ర్యధనముల్ వానరులుచ్చరించిరరిభీమా, రామ, రక్షింపుమా.

శా. సీతాభ్రంగము కల్గినందులకు నెంతే నంతరంగంబునన్
రావణ్ంబాం దేడి కుంభకర్ణుని సమిత్రింగంపు దల్పంబునన్
ఛద్రింపా గరిఁ జేర్చి పెద్దనిమరం బట్టించి నావార! యా
మాద్రిం జేసెడి వారలెవ్వ? రరిభీమా, రామ, రక్షింపుమా. 87

శా. మేఘవ్రాతము చాటునన్ స్తనిత గంభీరంబుగా వార్చి, శా-
స్త్రౌఘంబుల్ పిడుగుల్ బలెంగురియుమాయాసాంద్రుఁడా యింద్రజిన్
మ్లాఘూపాత్రముగాఁగ నీ యనుజుఁ జాలంబందుఁ గూల్పెం: దదీ-
యాఘంబుల్ విడ నాటుబట్టులరిభీమా, రామ, రక్షింపుమా. 88

మ. సమరంబందు భవత్సహోదరుఁడు మూర్ఛం బొందుటే గొప్పచి-
త్రిము; నీవాతనిఁ దేర్పుటంట యరిచిత్రింబుఁ దక్కంబెగా: యుక-
మ్మ మారుత్పూరితిఁ గల్గఁ జేయుటకు నా మూధరమ్ములింబూనిలో?

అప్పురాంగుండవు రావఁటయ్యో? శుభధామా, రామ, రక్షింపుమా.

రావణసంహారము

ఉ. తనకుం బ్రాణపదంబు గూఁతురగు సీతాదేవి బాష్పాంబువుల్
తన మోఁదం బడినప్పుడెల్ల, "సుతుఁడే లంకేశు శీర్షంబు ద్రుం-
చును గా," కంచును దిట్టు భూవసుత వల్కుల్ నిల్చెఁగాఁ గూల్చినా-
వనిలో బల్మియు నచ్చెరంబులరిభీమా, రామ, రక్షింపుమా. ౯౧

మ. మును పెన్నుండో నిజాగ్నిదైవతముగు నంభోజాసనుం బంచమా-
ననముం బాపి కలంచె నీశుఁడనుచున్, సర్వేశు దైవంబుగాఁ-
గను భావించు దశాస్య సంతతశిరముల్ ఖండించి బ్రహ్మాస్త్రమా-
వనిలోనం బరఁగించినంత రణభీమా, రామ, రక్షింపుమా ౯౨

మ. అఖిలోర్వీశైలములోఁ గదల్చు భుజశౌర్యప్రాభవుండౌ దశా-
స్యు నవింగూల్చిన నీదు పెంపు చతురాస్యుండున్ మహాస్యుండుఁ దా-

దశశయుల్ కూడక పూర్తిగా బాగడ లేరో యన్న, నా కేగతిం
బ్రతిమిలం గలదట్టి శక్తి? రణభీమా, రామ, రక్షింపుమా. 92

శా. "నా కైలాసము నెత్తెఁ; బ్రాభవమునన్ నా కంటె రెండింతలై
లోకంబందు దశాస్యుఁ డుండె," నని లోలో మత్సరంబూనియుఁ
జైకన్ భూరిమము ప్రాణరూపి యగు నా పంచాస్యుఁ డిష్టంబుతో
నాకర్షించె ధనుర్జయంబు రణభీమా, రామ, రక్షింపుమా. 93

అభ్యుదయము

శా. "నిన్నుం బాసినవాడ ఘోరవిరహాగ్నిజ్వాలికామధ్యమం-
దున్నానీగతి," నంచుఁ జెల్పుటకునై యుర్వీతనూజాత మం-
టన్నిమోములను జొచ్చి, వంక్తిగళుఁడంటం గల్గుదోషంబు సా-
యన్నిన్నున్ శుచియూచుఁ శ్రీకరశుభధామా, రామ, రక్షింపుమా.

మ. "ఇఁక సాధారము లేత్రు; రామవిభుఁడే యీరేడు లోకంబులే-

లుకోనుం దాను న్వయమ్ముగా,'' ననుచు లోలో నంతంబుం దేఁ బా-
దుక యుగ్మంబు భవత్పదద్వయమునందుం గ్రమ్మఱం జేరి ర-
మ్యాకళానిర్జిత కామ, సర్వకుళ ధామా, రామ, రక్షింపుమా. 95

శా. శ్రీమాత్రావక పాదకుల్ హనుమ యర్థిం బూన, వింజామరల్
సౌమిత్రుల్ గొని వీవఁగా, భరతుఁ డచ్ఛచ్ఛత్రముం బట్టఁగా,
రామాంకంబున జానకీరమణిలో భాసిల్లు పట్టాభిరా-
మా, మిత్రాన్వయ వార్ధిసోమ, నృపసోమా, రామ, రక్షింపుమా.

మ. నిరతంబీశుఁడు, "రామ, రామ," యనుచుం దా నీ నామమంత్రంబు సు-
స్థిరభక్తిం బఠియింపఁ, దన్నియతి పెల్లై నాథుఁ డంచుం గామహే-
శ్వరి పార్శ్వంబున నుండు శాశ్వతముగాఁ, సర్వేశు నర్ధాంగియై
స్మరియించుం భవదీయనామమహిమన్, రామ, రక్షింపుమా.

మ. ఫణినాథుండును నిన్నుఁ దిన్నగ నుతింపం జాలఁ డన్నన్, భవ-

ద్గుణముల్ వర్ణిస్తుతి సేయ నాకు దరమౌనే? రామలీలాతరం-
గిణి నే గ్రోలుట సాహసంబె యనుచుం గేలోడ్చి నాఁడన్ విదు-
న్మణిధామా, కరుణాభిరామ, గుణధామా, రామ, రక్షింపుమా. 99

మ. మును వాల్మీకి రచించినట్టి కథలో ముఖ్యంబులౌ పట్టులే-
ర్చి, నవీనంబుగ వ్రాసితిన్ కతకముల్ సెట్ట్యప్పలస్వామినం-
దనుఁడన్ లక్ష్మినృసింహనాముఁడ భవన్నామంబు కీర్తించుచున్
మనువంశాంబుధిసోమ, సోమనుతనామా, రామ, రక్షింపుమా.

మ. విలసద్భాస్కరధామ, మంగళము: ప్రావృడ్వారిదశ్యామ, మం-
గళ: మర్త్యాన్వయవార్ధిసోమ, ధరణీకన్యామనఃకామ, మం-
గళ: మాశపరిణుతనామ, త్రిజగత్ప్రాణధామా, విని-
ర్మలకీర్తివర్జితకామ, దుర్జనవిరామా. రామ, రక్షింపుమా. 100

సమాప్తము.

జాబులు.

సెట్టి లక్ష్మీనరసింహ విరచితము.

జేబులో నిముడుటకు గవిర్నమెంటు 16 సైజున స్ఫుటమైన యక్షరములతో పాదములు వేఱువేఱుగా రెండువందలు పద్యములు. ప్రతిపద్యమునందును చమత్కృతి కలదు. కవిత్వము మిక్కిలి మెత్తనిది.

చ. పరసుదతీవిలాస [illegible] గాని సంధులం-
[illegible] పదార్థ [illegible] నీవన [illegible] మోహపెందెదున్?
(1వ భాగము) [illegible] కాలు [illegible] పాదయుగః [illegible]
[illegible] దాంచి, కుచ్చుల [illegible] పెటపై మనోహరా!

శా. [illegible], [illegible] కయూను, భూపత్ దాల్చి [illegible]
[illegible] గల మోదముతో [illegible] నీ చెల్వంబు వీక్షించెదన్,
(2వ భాగము) [illegible] చెప్పవె, వెల్వడే యుత్తరా?
[illegible] సేయుమా [illegible]!

1 2 భాగములు వెల రు 0-4-0లు.

[illegible] దొరకును.

10470